

INSTYTUT ALLERHANDA

Ustawa 2.0

Prezentacja koncepcji Instytutu Allerhanda

Kierownik Zespołu:

Arkadiusz Radwan
radwan@allerhand.pl

Gala Konkursu Ustawa 2.0, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
Warszawa, 3 czerwca 2016 r.

- **Teza 1: Konieczna jest reforma systemu bodźców**
  - optymalizacja kapitału intelektualnego i zwiększanie jego produktywności nie stanowi, bądź stanowi w niewystarczającym stopniu cel zarządczy (*governing objective*) większości krajowych jednostek naukowych
- **Teza 2: Nadmierna demokratyzacja ustroju uczelni jest systemem dysfunkcyjnym**
  - znacząca mniejszość naukowców dokonuje znaczącej większości przełomowych odkryć naukowych
- **Teza 3: „Zasada senioratu” prowadzi do suboptymalnej alokacji zasobów i wolności naukowej**

Dyscyplina	Fizyka	Chemia	Medycyna
Średni wiek, w którym dokonano odkrycia bądź innego osiągnięcia naukowego, które zdecydowało później o przyznaniu Nagrody Nobla	37,2	40,2	39,9

Źródło: Benjamin F. Jones, and Bruce A. Weinberg, PNAS 2011;108:18910-18914

- **Teza 4: Wyzwaniem jest przezwycięzenie inercji systemowej**
  - najśluszniesze nawet zamierzenia reformatorskie nie mogą abstrahować od perspektyw ich pomyślnej implementacji (*feasibility test*)
  - istnieje trudna do przezwycięzenia rozpiętość między zakresem zmian koniecznych dla sprostania światowym standardom jakości w nauce, a zdolnością krajowego środowiska akademickiego do przyjęcia i wdrożenia tych zmian. Rozpiętość ta jest dodatkowo wzmocniona możliwymi problemami natury konstytucyjnoprawnej (np. ochrona praw nabytych)
- **Teza 5: Konkurencja regulacyjna jest szansą na uruchomienie rynkowego katalizatora reformy**
  - należy wprowadzić dwa współistniejące konkurencyjne reżimy prawne, w ramach których będą mogły funkcjonować uczelnie wyższe. Uczelnie będą mogły wybrać system prawny, któremu będą podlegać, tj. który stanowić będzie podstawę dla ich funkcjonowania i statutu (*charter competition*)

- **Teza 6: Należy – oprócz pewnych, umiarkowanych zmian w obrębie istniejącego reżimu prawnego (reżim „bazowy” – Charter B), zaprojektować równoległy, alternatywny reżim prawny (reżim „jakościowy” – Charter Q)**
  - reżim Q będzie stworzony od podstaw (*carte blanche*)
  - nie zostanie on narzucany żadnej z istniejących uczelni, a jedynie udostępniony im do dobrowolnego wykorzystania. Dla nowych uczelni będzie to mogło nastąpić w drodze inkorporacji (fundacji) na zasadach Charter Q, dla istniejących zaś uczelni – w drodze przekształcenia (transformacji), tj. „migracji” z reżimu B do reżimu Q.
  - co do zasady umożliwiające powinno zostać także przejście do nowego reżimu wyodrębnionych jednostek wewnętrznych uczelni (zwłaszcza wydziałów)
  - należy dążyć do upowszechnienia w świadomości społecznej zalet reżimu Q (przesłanie: reżim Q gwarantem jakości – funkcja tzw. *signalingu*)

- **Teza 7: Reżim Q powinien oferować nowy ustrój uczelni**
  - eliminacja deficytów demokracji poprzez wprowadzenie nowego ciała: Rady Powierniczej (nazwa robocza)
  - w zakres kompetencji Rady Powierniczej wchodzić będzie: (a) decydujący wpływ na obsadę kluczowych stanowisk we władzach uczelni; (b) dokonywanie zmian w Statucie Uczelni (bądź to wszelkich, bądź tzw. zastrzeżonych)
- **Teza 8: Multicentryczność uniwersytetów sprzyja efektywności**
  - Należy dążyć do horyzontalnej struktury multicentrycznych uczelni o silnej identyfikacji dolnej kadr: identyfikacji ze stosunkowo autonomiczną jednostką (typu: „*Center for ...*”) oraz jednocześnie z uniwersytetem jako wspólnym szyldem i zapleczem dla wielu centrów badawczych
- **Teza 9: Kryteria oceny naukowej powinny być zobiektywizowane.**
  - główny „benchmark” stanowić powinny osiągnięcia, które są międzynarodowo porównywalne i weryfikowalne

- **Teza 10: Należy wymusić mobilność naukowców**
  - mobilności kadry akademickiej prowadzi do stymulacji wymiany naukowej, oraz redukuje zjawisko tzw. „chowu wsobnego”
  - dualizm prawny (B & Q) powinien dotyczyć ustroju uczelni, nie zaś stopni i tytułów naukowych, aby zachować możliwość mobilności kadry naukowej i możliwość przechodzenia przez poszczególnych naukowców z uczelni w systemie B do Q bądź odwrotnie
- **Teza 11: Najpierw ustrój, potem pieniądze**
  - reforma wychodzi z założenia neutralności kosztowej dla budżetu państwa, tj. przewiduje wzrost jakości (*output*) nawet bez zmiany nakładów (*input*)
  - dopiero zmiana ustrojowa, skutkująca jednocześnie uszczelnieniem systemu, pozwoli na zwiększanie nakładów na naukę (zwiększanie takie będzie pożądanym, acz dla opracowywanych tu założeń reformy niekoniecznym, postulatem na przyszłość).

**Dziękuję za wysłuchanie.
Liczymy na Państwa uwagi
i zabieramy się do pracy!**

**Arkadiusz Radwan
radwan@allerhand.pl
www.allerhand.pl**

Zespół projektowy

- Marek Dutkiewicz
- Arif Erkol
- Jan Fazlagić
- Marek Frankowicz
- Stanisław Karpiński
- Maciej Kisilowski
- Tomasz Kocoł
- Oskar Kowalewski
- Barbara Krauz-Mozer
- Joanna Gajda
- Anna Gądek
- Bartosz Groele
- Irena Hejduk
- Janusz Hołyst
- Zbigniew Malara
- Mieczysław Morawski
- Piotr Pokorny
- Arkadiusz Radwan (kierownik Zespołu)
- Wojciech Rogowski
- Radosław Ryńca
- Jolanta Stanienda
- Marta Tutko
- Magdalena Urbańska
- Bartłomiej Walentyński
- Krzysztof Wereszczyński
- Cezary Wójcik
- Maria Zając
- Janusz Zawiła-Niedźwiedzki
- Jakub Zygućki (koordynator)